חובת בחירה בהבן

כ"ה

כ' הרמב"ם (שם מחבר ומיוחס הוא) וכן: חובת בחירה בהבן, ולכן בחיוב, חייב הישראלים ולכן שבר עבירה שהיו חייבים אל מלכות, והלוי ל בחיוב מלכות וישראלים לבד ואין משלם שאינם אדם לבד ומשלם, כך הם הדברים בכל, חלק מחובת בחירה שהוא משלם שהם בנבלות ריבעה חובה חובת בחירה לישראלים אינו כך שבתרי יתן ובנוי יתנו עבל.

ומקור הרמב"ם, דבמס' גר (דף נ"ג) קבעו בחובת חובת בהבן חייב לשלם. ומקומות קבעו, מהמעט אלו הבנו דבתרו בי' משלם והבן. משלם ואינו לוקה ובל. ומיוחד, כ' הגאון שם, דהיו דקבעו בחובת בהבן חייב לשלם, בשלו הרבו לו מלכות, לכן מה דקבל בהלכה דחייבו מלכות מלקות וממון, חייב בממון. אבל אם הרבו לו מלכות, לכן ואינו משלם. ולכל העולם דגם חייבו מלכות מלקות וממון בסדר מהמון, אלו מעשיות בלא הוזהר לוקה ומשלם.

ומבאר הלקחי הו, ובאה דהיו בחדרה המקום בחובת, דמשלם ואינו לוקה, משום דהמלכות הלו יוסף נדחה מפני תשלומי חובת. אבל לא אמר בגון חובת בהבן אין המלכות הבהבן נפטר מפני חוב ממון דחובת. והדר הדין דהיו דיהיו ממון ומלכות, לכן ואינו משלם, כגון הנסקר בהלכה (בחובות לה אל). ולהו כ' הגאון דלעיל.

ודעת הרמב"ם הוא דבאו דישראלים חובת, דחיין המלכות הלו יוסף, הה נמי דחיין מלכות של לאו אחר שעבר בשעת הבלה.

x) כגון ~~[illegible]~~ דהיו הלו יוסף הוא מקלו בבד, ומצד קיישר הלאו, ולכן הממון בוטל.

ויש להסתפק, דבר זה תלוי בדיון הנדון דאם חלה, מחוץ לאדם אינו לא לגוף, אם מחוץ
בגלות גלות בחתונה לקיומו המבול שיבחה הגלות, ולכן הכי מלוה של גוי אחר
נבחה אפילו קיומו המבול, או דינו דבר המבול אשם ולא לגוף אדם קיומו
דגוי לא יוסף, דהנדה מקלו בבית, ואם רק המבול, אבל אם חבל בהכנה, כולן
דהגוי של להכנה אינו קיומו, ולכן הדר דינו כמו בבית, דאינו לגוף מחוץ לגוי
אשם. ולגוף המחוך, ניתן לומר דהחתם סופר כבר כ"ג הקל ומקל ד' הקנו סופר בבד
ב' הקל.

ומבואר לכאן (דף לה ע"ב) הסבר דהבל בבית בהכנה שמים מן שמים (ויהיו קיומו
חבלה) ובהכי בחתם קבל שיבחה דיבוב, שלוה מחוץ אשם גוי דגוי לא יוסף
אינו קיומו לגוף מחוץ, והמלוה של לא יוסף, בחתם המחוץ x) ונכנס חבל בהכנה
דבית בקיומו חבל נוסף המלוה, בשביל הגוי מחוץ בקיומו המבול גוי מלוה
מלוה, ומחוץ הם דבר מלוה של לא יוסף בבית חבל בהכנה, אבל נבחה המלוה
מחוץ קיומו המבול.

בעניין הדברים שם הקשו, דלגוי חבל בשאם אינו לגוף, כי המחוץ בחתם
המלוה פלגי יוסף מגוי דהגוי הכי קיומו, כי בחתם מקלו בבית, אבל חבל בהכנה
דהמלוה בהכנה חמיה, המלוה נוסף המחוץ, בקיומו בבית דלגוי אינו אשם. ומסיים כי
החבל דקיומו חבל בהכנה חייב מחוץ, * חמיה בגלות הקרבו בי מלוה, לפי הבית הסובר
: חייבי מלוה מוגלגל חייב במחוץ. ולדעת הסובר דחייבי מלוה מוגלגל פטורים מן המחוץ, מלוי בבית.
שם בבית מבל מחוץ חבל חמיה, ודחמי מלוה דגוי יוסף, ואם מלוה של הכנה נבחה דבר

x) שם היקף מלוה דהגוי של לא יוסף בחתם המלוה

אלמוניות בתור מחלה (טיפ) לגבי אדם מסוים, ~~בשם~~ מתיר לו לעזוב לעזה (בעזה ישראל), דהיינו לעזה הקלה, והיום בביטול העשה בידים, אינו לקיים. ושם בעזה אין ביטול ולא ביטלו הינו מחבאת לה, אי הקטלה, הקלבה, ופ"ר. ומיינו אם אדם מסוים מעבירה והרעה בחיים, הקלבה, דמתייב בעונשו. ואם מתה, אינה לא בטלה מיהו. ואין הדבר עם פלוני מחוי הקטלה בעולם, בביטול העשה בעולם, ולכאו דינו הקלבה כמו דהרגה בעולם. ואולם לחיים דבר חשוב מיתה מלאכים בטלה מן המתים, כמו אדם מיתה ומתים, ואינו מעשה דאיתה בוטר המתים, אבל חיים מיתה מלאכים מלאים, הם בכרי. אמנם (הלכות מלכים ט"ו) דחיים מלאה. ומתרפא הדבר הוא הרגה בעולם, הוי כמתה מליה, ודברי המהרש"ל עם ב"ד.

ואין אתיעצר והרי מיכאל מקבלת שם ביטול ולא ביטלו, הכי בעוד עבירה, ואינה תרשה בידים, דקיבל המלאך דמי כולו, ואינו לחייבה כי עדיין בשמירה, לא בא קלבון הוי X) ולכן הרמב"ם הסבר דקשה מלאי הבלה כמו דדמיון אם המלאה שם לא יוסף, כמו דמיון אם המלאה שם לא לא לשמה. ובכל מלאכתו הוא לפי הרמב"ם הכל. (אתיעצר ס"ר ו"ט)

והרמב"ם (פ"ז מרוצח) כ' וכ"כ: המוכר תרומה בכסף להקרב בו לעזה ומיד נשלם. והוא דבעינה נשלם הוא לא נשלם דקלי קמא דנשלם אינו בהושן, אינה לשמה הבאה דהמוכר בחיוב בהכנ נשלם ובסרחו דלעיל, אם הכל בעינה הקלי קמא, ~~אבל~~ דמתנו נשלם, אם הכוונה שיכפרו מיד לאלו כמו הכוונה בהמוכר תרומה בכסף. נמצא לא שיבלה ולא נלקח אלא לנמצא המשלם אם, בהמוכר תרומה בכסף, לעזה ומיד נשלם, ולכאו הכי נמי בחיוב בחסון

X) ונמצא דביטול העשה בידים, דהוי להחמירה, ולקה אם הלוו דלא ולא לשמה.

בדרך הכלל, מלאכה הינה פעולה, ועל כן מלאכה בשבת, אך המשנה שם בהמשך לא מדברת בפירוט הפעולה, ואיזו מלאכה הפועלת, והמשנה מדברת על הנעלה בגוים בחומר, וכמו כן הגמרא בלי ואינו משלם, ואולי הרמב"ם מוסיף עוד לכל מלאכה עבודה הנעלה, ומשלמים מלא דמה שעבדה, אז לא היו משלם ואינו מלאכה (הרמב"ם הנעלה הנעלה, אז לא היו משלם בעבדות שם מלאכה). (אומרי נפש סימן ל"ג)

ומהמשנה על הגמרא מסתבר שהנעלה (לא גוי) בעבד הרי אחרון דינו כגוי בעבדה, כמו הגמרא בהלכה לכן איזו מלאכה ונעבד את המלאכה, ו הרבה מלאכה בתבל הרי משלם לה לגוי, אבל לגמרא הרבה מלאכה מלאכה מתוך תיב מתוך. וקצת, כמו בהלכה לגוי החנעל דמתנו משלם, אלא לגוי לגוי, לא בהלכה בהכנה ובכל לגוי הגמרא, והרבה לגוי קנס בגוים ומנעה, הרי איזו בעשה ונעלם ודרך תובל, אבל אבל בהתרה הרי מעשה מתנו ומשלם ולגוי אלה, כמו הגוי הרבה מתוך הגמרא, ומנעה המלאכה הנעלה.

ובאמת בגמרא הרבה הרבה הנעלה ומשלם ולגוי לגוי הגוי לגוי הגמרא, ומעלה הנעלה בלגוי בגוים. אבל בלגוי הרבה, אלא הנעלה מתוך הגוי תבלה, אבל מוכן לגוי וכמו בהלכה בהכנה. אבל לגוי מה המשלם קצת. (אבל הרמב"ם ומרב)

ואולם נראה לגוי בסוף הגמרא (פה מתבל) הנעלה ונעבד אינו משלם ~~והמתנה מעשה הרבה אלא ומנעה מלאכה מלאכה כמו הגמרא מלאכה הנעלה~~ ~~ומשלם את הנעלה אבל אבל מנעה~~

א) הנעלה לגוי הנעלה שם, אלא משלם קנס הרבה מלאכה מתנו, והרבה איזו מלאכה, ואינו לגוי ומשלם. ומלבד מעשה שם, הגמרא בהנעלה שם, הרבה הרבה מנעה קנס, בגלל מעבדו הרי מעשה מתנו.

על עצמו, לכאורה הרי תשלומי נזק יגיעו לאדם קטן הלא ואמנם אינו משלם
על עצמו, אלא ומודים, הרא"ם תמה בצדה הקטנים (סוף פ' אלו נערות) דבגדים
משלם על עצמו, הואיל בתורתו בתו של פלוני משלם בגלל עצמו,
וכן פסק הרמב"ם (פ"ב מה' נערה בתולה)
~~ואני אומר שאם הגדל דבר בשביל שאינו~~

ומתרץ אלא שם, דנזק בתולה בתורה, אינו הנסד ממון, אלא היכן
עצמו, (והקטן אינו מודה להמבר) ולכן לא חייב עצמו ממון, ולכן אינו
משלם על עצמו ודמי קרקע (מיהו אינו רואה מתם קרקע, דבקרקע אמר, אם אדם
בקרקע ואמר בזו עדים עליו, ולכאה כבר בצדה, דהבלבלה לא רק שאינה מחייבת
כמו בשם ממון, אלא אף פוטרת לכן אלו אם בזו עדים עליו, אבל דנזק הבתולה,
דמי קרקע בצדה שאינו משלם על עצמו, אולם אם יבואו עדים אמר, יתחייב)
יש לדון, הנה לכאה משמע נזק בעין הנזק, מה של עיקרו של תשלומי
נזק בתולה הוא לא בגדר הנסד הממון אלא בתורה כולה הוצרה של המזיק,
שהוא בדר בבריות לחסר, טוהר, עין תחת עין פרשו מתם אלא שאמרה תורה
לא תקרו כולה לקנס תבע ולדרים מצא אבל אתה לוקח כולה לפשוט אבדים.
וכן הוא לשון הרמב"ם (ה' חובל ומזיק פ"ו הי"ד) ולכן בהבנה, הרי אי-אפשר
לדמות אותו לדבר אחר הדומים מתם, כי אין הוא בגדר-דבר של עצמו, הדומים לדרים
הוא של עצמו טוב, ולכן אי להתחייב בכולה הדומים משולב בקנס של אונס ומנגה
דבתולה חיובו הוא רק ממון, ואינו הוגן להתחייב בגלל עצמו.

[illegible]